

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาเรื่องสถานที่เรียนไม่พอเพียงกับจำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงได้มีผู้เสนอปัญหานี้เข้าสู่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยเสนอให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยแบบตลาดวิชา จากนั้นจึงได้มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงขึ้น เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2512 เป็นมหาวิทยาลัยแบบเปิด ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสและขยายโอกาสให้ผู้เรียนไม่จำกัดเพศ วัย อาชีพ หรือคุณวุฒิ ได้ศึกษาหาความรู้โดยไม่ต้องเข้าเรียนในห้องเรียนปกติ แต่มีระบบที่จะช่วยให้ผู้เรียนที่อยู่ต่างถิ่นสามารถศึกษาหาความรู้ได้โดยพึ่งความช่วยเหลือจากผู้อื่นน้อยที่สุด (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2527 : 18) เพอร์รี่ (Perry 1977 : 1) และวูดเลย์ (Woodley 1980 : 34) ได้อธิบายระบบการเรียนการสอนแบบ "มหาวิทยาลัยเปิด" ไว้ใกล้เคียงกันว่า มหาวิทยาลัยเปิดหรือมหาวิทยาลัยปวงชนเป็นมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นตามแนวความคิดของมหาวิทยาลัยเปิด (Open University) ในประเทศอังกฤษ แต่มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น มหาวิทยาลัยแบบตลาดวิชาบ้าง มหาวิทยาลัยเปิดเพื่อปวงชนบ้าง ซึ่งเป็นระบบการดำเนินงานระดับอุดมศึกษา ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนที่สนใจได้ศึกษาแล้วเรียนในระดับมหาวิทยาลัย โดยไม่ต้องผ่านการสอบคัดเลือก (Open Admission) เมื่อสมัครเรียนแล้ว นักศึกษาไม่ต้องมานั่งฟังการบรรยายในชั้นเรียน แต่จะศึกษาได้จากการใช้สื่อการสอนแบบประสม (Multi Media) คืออ่านจากตำราและสิ่งพิมพ์ บทเรียนทางไปรษณีย์ ควบคู่ไปกับการชมและฟังรายการการสอนทางวิทยุโทรทัศน์ อภิปรายซักถามอาจารย์ผู้สอนตามศูนย์ศึกษา ที่ตั้งขึ้นตามเมืองต่าง ๆ โดยไม่ต้องเดินทางเข้าสู่ส่วนกลาง มีการประเมินผล และวัดผลการเรียนการสอน โดยให้นักศึกษาทำงานที่ได้รับมอบหมายส่งไปยังมหาวิทยาลัย เมื่อนักศึกษาทำงานตามที่กำหนดไว้ และสอบผ่านครบถ้วนตามหลักสูตรแล้ว นักศึกษาก็จะได้รับปริญญาบัตร ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เหมือนปริญญาจากมหาวิทยาลัยปกติทุกประการ

มหาวิทยาลัยรามคำแหงก็ยึดหลักการข้างต้นดังกล่าวมา คือเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัยแบบตลาดวิชา มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง และบำรุงวัฒนธรรม เนื่องจากมีนักศึกษาจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ มหาวิทยาลัยต้องประสบกับปัญหาที่เรียนไม่เพียงพอ จึงได้ริเริ่มนำโทรทัศน์เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน เพราะว่าโทรทัศน์สามารถที่จะให้เห็นทั้งภาพและได้ยินเสียง จึงสามารถที่จะให้ความรู้ในทุกรูปแบบ นับตั้งแต่ความรู้ง่าย ๆ ไปหาขบวนการที่ซับซ้อน เป็นเครื่องมือที่สามารถจะสอนได้เหมือนกับสอนโดยครูโดยตรงเหมือนกัน (พินิต วัฒนโธ 2520 : 11)

บทบาทของโทรทัศน์ในฐานะสื่อมวลชนทางการศึกษา

ในบรรดาสื่อมวลชนที่มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษา โทรทัศน์อยู่ในฐานะที่ตีมากที่สุดจะให้การศึกษาแก่บุคคลทั่วไป ทั้งนี้เพราะว่าโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่รวมคุณสมบัติของวิทยุ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์เข้าด้วยกัน คือ ผู้ชมสามารถได้ยินเสียงเช่นเดียวกับวิทยุ ได้เห็นภาพเช่นเดียวกับภาพยนตร์ และได้อ่านตัวหนังสือเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์จึงเป็นสื่อมวลชนที่แสดงเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เห็นอย่างชัดเจนที่สุด และเมื่อพิจารณาคุณค่าของโทรทัศน์ที่มีต่อการศึกษาแล้ว จะเห็นได้ว่ามีอยู่หลายประการ ซึ่ง ชม ภูมิภาค ได้กล่าวไว้ดังนี้ (ชม ภูมิภาค 2515 : 50-51)

1. เป็นเครื่องมือที่จะเข้าถึงคนหมู่มากได้พร้อม ๆ กัน โดยสะดวกและประหยัด
2. เป็นการผสมผสานส่วนที่ดีที่สุดของวิทยุและโทรทัศน์เข้าด้วยกัน
3. เป็นเครื่องมือที่สามารถเอาชนะอุปสรรคของการเรียนรู้หลายประการ เพราะสามารถที่จะเสนอความคิดสำคัญ สร้างทัศนคติ ให้ข่าวสารสำคัญ โดยไม่จำเป็นว่าผู้รับจะต้องมีความสามารถทางภาษาสูง หรือต้องอยู่ ณ สถานที่เกิดเหตุการณ์นั้นด้วย
4. เป็นการขยายความสัมพันธ์ส่วนตัวของครูที่เก่ง ๆ หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านใดด้านหนึ่งเฉพาะให้ถึงผู้รับมาก ๆ
5. โทรทัศน์จะช่วยให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการทางสังคมที่สำคัญ
6. มีความปัจจุบันทันด่วน ทำให้ผู้รับสนใจมากและยอมก่อให้เกิดการเรียนรู้สูง
7. โทรทัศน์สามารถนำเอาอุปกรณ์การศึกษาอื่น ๆ เช่น ของจริง, รูปภาพ, ภาพยนตร์ และอื่น ๆ เข้ามาใช้ร่วมกันด้วยความสะดวก การใช้อุปกรณ์การศึกษาหลายอย่างร่วมกันนี้ย่อมทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ดี

8. การวิจัยพบว่า โทรทัศน์ใช้สอนหลักการ ความคิดรวบยอด และกฎเกณฑ์ได้ผลดีที่สุด

นอกจากนั้นโทรทัศน์ยังมีความสำคัญและมีประโยชน์ทางการศึกษา ซึ่งรวบรวมสรุปได้ดังนี้ (เฉลิม สุทธิรักษ์ 2510 : 39 และ บุญรัตน์ เลิศวิทยา 2515 : 31-40)

1. สามารถแสดงภาพให้เห็นเหมือนของจริงและประทับใจได้ เรียกร้องให้เกิดความเชื่อ ความสนใจ ความเลื่อมใส และสามารถชักจูงให้คล้อยตามได้ง่ายกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ
2. ผู้ชมมีความรู้สึกเพลิดเพลินเหมือนมีส่วนร่วมกับการเรียนนั้น ๆ
3. ความสามารถส่งไปถึงมวลชนได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่ามวลชนจะอยู่ในแหล่งใดของโลก
4. สามารถเข้าถึงประชาชนทุกชั้น ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชาติ ทุกภาษา ทุกศาสนา และทุกอาชีพ โดยไม่จำกัดจำนวนในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ยังสื่อสารไปได้ระยะไกลพอสมควร
5. โทรทัศน์สามารถบันทึกเป็นเทปโทรทัศน์ได้ในการออกอากาศรายการโทรทัศน์นั้น สามารถทำการสอนล่วงหน้า แล้วบันทึกเทปเพื่อออกรายการภายหลังได้ จึงสามารถจัดข้อผิดพลาดในการสอนโดยลบบท และอัดทับใหม่ ก่อนที่จะนำเทปไปออกรายการ ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปโดยถูกต้องและมีคุณภาพตลอดรายการ นอกจากนี้ยังสามารถนำเทปนี้ไปออกรายการสอนในสถาบันอื่น ๆ ได้ในภายหลัง โดยผู้สอนไม่ต้องเดินทางไปสอนจริง ๆ
6. โทรทัศน์สามารถผลิตรายการได้ทั้งในและนอกห้องส่ง
7. สามารถใช้เทคนิคการแบ่งจอภาพได้อย่างง่ายดาย คุณสมบัตินี้เป็นลักษณะพิเศษของโทรทัศน์ คือ ในการจับภาพครั้งหนึ่ง ๆ อาจจะกดสวิทช์ให้ภาพในกล้องโทรทัศน์ทุกกล้องปรากฏขึ้นพร้อมกันบนจอภาพเป็นส่วน ๆ ที่เรียกว่า Split Screen หรือจะให้ภาพจากกล้องสองกล้องปรากฏซ้อนกัน (Superimposition) เทคนิคทั้งสองอย่างนี้อาจทำได้ในภาพยนตร์ 16 มม. แต่ยุ่งยากมาก ส่วนโทรทัศน์มีวิธีการง่าย ๆ นักจัดรายการโทรทัศน์จึงใช้อยู่เป็นประจำ ข้อดีอันนี้ช่วยได้มากในการสอนวิชาต่าง ๆ ถ้าเป็นวิชาวิทยาศาสตร์ เทคนิคการแบ่งจอภาพ จะสามารถแสดงให้เห็นถึงการทดลองในแง่มุมต่าง ๆ ได้พร้อม ๆ กันตั้งแต่ 2 ภาพขึ้นไป ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น ถ้าเป็นการสอนภาษา ภายหลังจากฝึกทักษะ การฟัง การพูดแล้ว ต้องการจะฝึกทักษะการเขียน การใช้ เทคนิคซ้อนภาพตัวสะกดคำศัพท์หรือ

รูปประโยคซ้อนกับภาพแสดงความหมายของคำนั้น ๆ ก็จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ครบถ้วนเป็นต้น

จึงนับว่าโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่สมบูรณ์พร้อมจะให้ความรู้ ทศนคติ ความชอบ ซึ่งในฐานะที่จะพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (วิทยากร ท่อแก้ว 2525 : 10) เพราะการใช้โทรทัศน์เป็นวิธีการถ่ายทอดความรู้หรือข่าวสารที่ง่าย ตรง และรวดเร็วกว่าสื่ออื่น ๆ มาก ผู้รับไม่จำเป็นต้องมีทักษะพิเศษอะไรเลยในการที่จะรับรู้สิ่งที่เห็นและได้ยิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยเหตุผลที่ว่า การรับรู้ของมนุษย์เราเกิดจากการได้เห็น 75% จากการได้ยิน 13% จากการสัมผัส 6% จากกรรส 3% จะเห็นได้ว่าโทรทัศน์สามารถให้ทั้งการเห็นและการได้ยินรวมผลแล้วจะได้ถึง 88% จึงนับว่าโทรทัศน์มีคุณสมบัติพร้อมที่จะเป็นสื่อมวลชนทางการศึกษา (อรรถพร เขียวถาวร 2520 : 117)

ประเภทของรายการโทรทัศน์

รายการโทรทัศน์ถ้าพิจารณาในแง่ความมุ่งหมายในการผลิตรายการสามารถแบ่งรายการโทรทัศน์ออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. โทรทัศน์เพื่อธุรกิจการค้า (Commercial Television) รายการประเภทนี้มุ่งทางด้านธุรกิจ และการโฆษณากิจการและสินค้าเป็นส่วนใหญ่ และมุ่งต่อผู้ชมคือประชาชนโดยทั่วไปทุกระดับชั้น ลักษณะของรายการส่วนมากเป็นรายการประเภทบันเทิงสลับโฆษณา นอกนั้นเป็นรายการข่าวสาร ความรู้ ศิลปวัฒนธรรมบ้างเล็กน้อย

2. โทรทัศน์เพื่อการศึกษา (Educational Television) เป็นโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ ลักษณะของรายการทุกชนิดที่จัดขึ้นมีความมุ่งหมายที่จะเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์แก่ผู้ชมทั่วไปทุกระดับ เช่น ข่าวสารความรู้ทางด้านต่าง ๆ เช่น ศิลป วัฒนธรรม สังคมวิทยา จิตวิทยา กฎหมาย การพัฒนาประเทศ ส่งเสริมแนะนำความรู้ในด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการทำมาหากินเลี้ยงชีพ ในบางครั้งอาจจัดบทเรียนเฉพาะแก่ผู้ชมบางประเภทหรือบางอาชีพอีกด้วย

3. โทรทัศน์เพื่อการสอน (Instructional Television) ลักษณะของรายการเป็นการสอนบทเรียน เป็นรายวิชาในห้องเรียนโดยตรง เนื้อหาอาจตรงตามหลักสูตรมากที่สุด มุ่งหมายแก่ผู้ดูรายการเฉพาะหมู่หรือระดับใดระดับหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียน การเรียนการสอนมีลักษณะคล้ายกับในห้องเรียนที่มีครูสอนจริง

ลักษณะวงจรโทรทัศน์

วงจรโทรทัศน์ที่ส่งออกอากาศมีอยู่ 2 ระบบ คือ

1. โทรทัศน์วงจรปิด (Closed-Circuit Television) หมายถึง การส่งสัญญาณภาพและเสียงจากเครื่องส่งมายังเครื่องรับโดยทางสาย มีช่องโดยตรง (Direct Channel) รับได้โดยเฉพาะ ไม่เหมือนการส่งโทรทัศน์ทั่ว ๆ ไป บางครั้งไม่ใช่สายแต่ใช้ระบบคลื่นช่วงสั้นแทน (Microwave System) โทรทัศน์วงจรปิดเป็นการจัดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู จัดขึ้นเฉพาะในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย

2. โทรทัศน์วงจรเปิด (Open Circuit Television) หมายถึง การส่งสัญญาณภาพและเสียงโดยเครื่องส่งที่ไม่ต้องใช้สายโยงระหว่างเครื่องส่งกับเครื่องรับ แต่ต้องใช้เสาอากาศ คลื่นที่ใช้ส่งมีความถี่สูง (ระบบ VHF และ UHF) เครื่องรับโทรทัศน์ที่อยู่ในรัศมีกำลังส่งสามารถรับได้ โดยปรับช่องและเสาอากาศให้ตรงกับเครื่องส่ง

รายการโทรทัศน์ในฐานะสื่อการสอนทางไกล

ในเรื่องความต้องการสื่อการศึกษาในระบบการสอนทางไกลนั้น ได้มีการทำวิจัยสำรวจความต้องการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด พบว่า สื่อการศึกษาที่จำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับมหาวิทยาลัยเปิด คือ ตำรา สิ่งพิมพ์ การเรียนทางไปรษณีย์ วิทยุ และโทรทัศน์ ร้อยละ 90 และศูนย์การศึกษาร้อยละ 95 (ณัฐวดี คุณาวุฒิ 2519 : ค)

โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อผู้ชมและผู้ฟังเป็นอย่างยิ่ง เป็นสิ่งที่ทันสมัยและมีคนดูมากชนิดหนึ่ง (D.E. Berlyne 1965 : 110) เพราะสามารถที่จะเห็นได้ทั้งภาพและได้ยินเสียงในเวลาเดียวกัน จึงนับเป็นสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพและมีบทบาททางการศึกษา มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัยเปิด ซึ่งผู้เรียนไม่จำเป็นต้องมานั่งในห้องเรียน

อุทุมพร ทองอุไทย และคณะ (2521 : 15-16) ได้กล่าวไว้ในรายงานผลการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อมหาวิทยาลัยเปิดว่า มีเหตุผลสนับสนุนหลายประการที่มหาวิทยาลัยเปิดต้องมีการออกอากาศรายการวิทยุโทรทัศน์ กล่าวคือ

ประการแรก ค่าใช้จ่ายต่อรายหัวของนักศึกษาในการสอนทางวิทยุและโทรทัศน์นั้นต่ำกว่าการสอนโดยใช้สื่อการสอนอย่างอื่น เช่น ลังเทปบันทึกเสียง ภาพยนตร์แบบดล็บ แผ่นเสียง ฯลฯ ไปให้นักศึกษาผู้เรียนที่มหาวิทยาลัยเปิดในประเทศอังกฤษ ค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการต่อรายหัวนักศึกษาเป็นเงินรายการละประมาณ 30 บาท และยังเป็นรายการวิทยุแล้วจะตกเพียง 8 บาท เท่านั้น

ประการที่สอง การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนั้นมีประสบการณ์และความรู้บางอย่างที่นักศึกษาแสวงหาด้วยตนเองไม่ได้ แม้จากการอ่านตำรา หากขาดประสบการณ์และความรู้เหล่านี้แล้ว นักศึกษามหาวิทยาลัยเปิดอาจขาดคุณลักษณะที่จะเป็นบัณฑิตที่ดีได้ รายการทางโทรทัศน์และวิทยุจะเปิดทางให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์และความรู้เหล่านี้เพื่อเป็นการประกันในเรื่องคุณภาพทางวิชาการ

ประการที่สาม การสอนทางโทรทัศน์และวิทยุในรูปของวิทยุทัศน์จะสนองความต้องการของนักศึกษา ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ที่ต้องทำงานตอนกลางวันให้สามารถติดตามบทเรียนได้ในตอนเย็น รายการอภิปรายและสัมภาษณ์ต่าง ๆ จะช่วยท้าทายให้นักศึกษาคิดแก้ปัญหาและปรับตัวให้ทันต่อความเคลื่อนไหวต่าง ๆ

ประการที่สี่ รายการโทรทัศน์จะช่วยสอนเนื้อหาที่แม้ในมหาวิทยาลัยสามัญหาไม่ได้ เช่น รายการภาพยนตร์ที่จัดสร้างมาอย่างดี เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญจากสาขาเข้ามาช่วยให้ความรู้อย่างเต็มที่

ประการที่ห้า รายการสอนวิชาสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งต้องมีการสาธิตการทดลองต่าง ๆ ให้นักศึกษาที่บ้านได้ปฏิบัติตาม เนื่องจากเครื่องมือทดลองพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ส่งไปให้นักศึกษาทางไปรษณีย์ นักศึกษาจะต้องมีตัวอย่างการทดลองเพื่อให้ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

ประการสุดท้าย รายการโทรทัศน์จะทำให้นักศึกษาารู้สึกว่าอยู่ใกล้ชิดกับมหาวิทยาลัย สร้างความมั่นใจให้นักศึกษาว่าตนเองไม่ได้ถูกทอดทิ้ง และสร้างความหวังให้ผู้เรียนทุกคนว่า ความรู้ที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยนั้นเพียงพอที่จะทำให้เขาสำเร็จ เป็นบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถ เท่าเทียม หรือมากกว่าบัณฑิตที่สำเร็จจากมหาวิทยาลัยสามัญทั่วไป

การสอนทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มีความสำคัญต่อการศึกษาในมหาวิทยาลัย เปิดเป็นอย่างมาก หลายประเทศได้จัดตั้งสถานีโทรทัศน์การศึกษาขึ้น เพื่อเป็นสื่อการสอนสำหรับ มหาวิทยาลัยเปิด โดยเฉพาะบางประเทศถึงกับให้มีคำว่า "โทรทัศน์" เป็นส่วนหนึ่งของชื่อสถาบัน นั้นด้วย เช่น วิทยาลัยทางโทรทัศน์ซิดคาโก วิทยาลัยเทคนิคทางโทรทัศน์ของโปแลนด์ วิทยาลัยทางโทรทัศน์ของเยอรมันตะวันตก และโรงเรียนทางโทรทัศน์ของเยอรมันตะวันออก ส่วนประเทศอื่นที่ใช้โทรทัศน์และวิทยุเป็นสื่อการสอนที่สำคัญได้แก่ อังกฤษ ในโครงการมหาวิทยาลัยเปิด ญี่ปุ่น และ รัสเซีย ในโครงการวิทยาลัยทางไปรษณีย์ และสหรัฐอเมริกา ในโครงการศึกษาผู้ใหญ่ของมลรัฐต่าง ๆ

เกษม ศิริสัมพันธ์ (2525 : 15) ได้กล่าวว่า "ในสังคมที่กำลังพัฒนาอย่างเช่น สังคมไทยกำลังอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวในสภาพเช่นนี้ย่อมมีความต้องการที่จะต้องขยายทัศนคติของมวลชนและเพิ่มพูนทักษะของมวลชนในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องให้ประชาชนมีโอกาสศึกษาหาความรู้และหาประสบการณ์เพิ่มเติมอยู่เสมอ" โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนเป็นผู้ที่อยู่ในวัยกำลังเจริญเติบโต เป็นวัยที่ควรปลูกฝังทัศนคติที่ดี โทรทัศน์ จึงควรจะเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทอย่างสำคัญในการช่วยให้การศึกษาแก่เยาวชน เพราะเยาวชนมีความใกล้ชิดกับโทรทัศน์มาก

โทรทัศน์กับระบบการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเปิด

แนวคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเปิดหรือตลาดวิชา มีแนวคิดด้วยกัน 2 แนวคือ แนวที่ 1 เปิดรับนักศึกษาเข้าเรียน โดยไม่ต้องมีการสอบคัดเลือกแต่ยังมีการกำหนดวุฒิขั้นต่ำ และยังคงบังคับโดยตรงหรือทางอ้อมให้มาเข้าฟังคำบรรยายในชั้นเรียน ส่วนแนวคิดที่ 2 เปิดรับนักศึกษา โดยไม่ต้องมีการสอบคัดเลือกแต่อาจกำหนดการรับเข้าเป็นนักศึกษาตามความเหมาะสม เช่น มาก่อน ให้เรียนก่อน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ไม่มีการกำหนดวุฒิขั้นต่ำ ใครมีความสามารถเรียนได้ตามหลักสูตร ก็สามารถเป็นบัณฑิตได้โดยไม่ต้องมานั่งเรียนในห้อง เรียนโดยการใช้ระบบการสอนแบบสื่อประสม

คือ ตำราเรียน สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ การสอนทางไปรษณีย์ เป็นต้น เพื่อให้ นักศึกษาสามารถศึกษาเองที่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2517 : 11)

จากแนวคิดนี้เองโทรทัศน์จึงเป็นสื่อมวลชนทางการศึกษาที่มีบทบาทต่อระบบการเรียน การสอนในมหาวิทยาลัยเปิดเป็นอย่างมาก ในปี พ.ศ. 2499 มุลนิธิฟอร์ดในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้ทุนในโครงการทดลอง "วิทยาลัยทางโทรทัศน์แห่งชิคาโก (Chicago's College)" ขึ้น จัดการศึกษาระดับอนุปริญญา (หลักสูตร 2 ปี) โดยออกอากาศรายการสอนทางระบบ วี.เอช.เอฟ. (Very High Frequency) ช่อง 11 ระบบ ยู.เอช.เอฟ. (Ultra High Frequency) ช่อง 20 มีนักศึกษา 80,000 คน ในรัศมี 120 กิโลเมตร มีการมอบหมาย นักศึกษาให้ไปพบอาจารย์ที่ศูนย์ศึกษาส่วนใหญ่ นักศึกษาจะเรียนที่บ้าน แต่ยังสามารถเข้าเรียนในห้อง เรียนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ ขนาดใหญ่ในวิทยาลัยที่ตนสังกัด วิทยาลัยโทรทัศน์แห่งชิคาโก มีวิทยาลัย ชุมชนเป็นสมาชิกถึง 10 แห่ง เมื่อนักศึกษาเรียนครบ 60 หน่วยกิต และได้แต้มเฉลี่ยอย่างต่ำ 2.00 ก็จะได้รับอนุปริญญาอักษรศาสตร์ วิทยาลัยโทรทัศน์แห่งชิคาโกประสบความสำเร็จมากจน กลายเป็นแบบฉบับให้มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่ประสงค์จะดำเนินการการศึกษาแบบเปิดทั่วโลก แม้แต่ มหาวิทยาลัยเปิดในอังกฤษก็เก็บแนวคิดของวิทยาลัยโทรทัศน์แห่งชิคาโกมาผสมผสานกับแนวคิดจาก ยุโรปและออสเตรเลีย นอกจากชิคาโกแล้วยังมีโครงการระบบเปิดที่นิวยอร์ก อิลลินอยส์และ โอไฮโอด้วย

ในทวีปยุโรป มีพัฒนาการการศึกษาแบบเปิดที่น่าสนใจ 5 อย่างคือ

1. วิทยาลัยทางโทรทัศน์ (Television Academy) ของเยอรมันตะวันออกใน พ.ศ. 2504 ซึ่งมุ่งให้การศึกษาผู้ใหญ่ที่เน้นระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม โดยการออกอากาศทั้ง วิทยุและโทรทัศน์ รายการละ 2 ครั้งทุกวัน
2. วิทยาลัยทางโทรทัศน์ (Telekolleg) ของเยอรมันตะวันตก สำหรับช่วยคน งานที่ไม่มีโอกาสเรียนในระดับมัธยมศึกษา ให้สามารถเข้าเรียนในวิทยาลัยเทคนิคชั้นสูงได้ โดย เข้าเรียนแบบบางเวลา และเต็มเวลา
3. วิทยาลัยทางไปรษณีย์ของรัสเซีย ใน พ.ศ. 2507 ซึ่งออกรายการทางการศึกษา และวัฒนธรรมไปยังประชาชนในเมืองต่าง ๆ รวม 35 เมือง

4. วิทยาลัยเทคนิคทางโทรทัศน์ (Television Technical College) ของโปแลนด์ เมื่อ พ.ศ. 2509 สำหรับให้ความรู้ขั้นสูงแก่ประชาชนที่ทำงาน

5. วิทยุเซอร์บอนน์ (Radio Sor Bonne) ของฝรั่งเศส ได้เริ่มการสอน สำหรับประชาชนทั่วไป ตั้งแต่ พ.ศ. 2509 ต่อมามีการปรับปรุงโครงการร่วมกับมหาวิทยาลัย ต่าง ๆ ในฝรั่งเศส

ในทวีปเอเชีย ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีการสอนระบบเปิดระดับมัธยมศึกษาที่กว้างขวาง ที่สุด ในโครงการ "การสอนทางไกล" (Long Distance Teaching) ก็ช่วยทำให้ผู้ที่ กำลังทำงานมีโอกาสเรียน มศ.5 ได้ โดยทางโทรทัศน์และไปรษณีย์ ทั้งยังต้องเข้าเรียนกับ ครูผู้สอนทุกเดือนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาหรือทุกภาคฤดูร้อนสำหรับนักศึกษาระดับวิทยาลัย วิทยาลัยทางไปรษณีย์ของญี่ปุ่นจึงนำหน้ามาก รายการสอนส่วนใหญ่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ เอ็น.เอช.เค. (Nippon Hoso Kyokai) พัฒนาการดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นระยะก่อนกำเนิด ของมหาวิทยาลัยเปิด ในประเทศอังกฤษเมื่อ พ.ศ. 2512 หลังจาก พ.ศ. 2512 ได้มีมหาวิทยาลัย อื่นปรับปรุงระบบเปิดขึ้นเป็นจำนวนมาก อาทิ ในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ โครงการมหาวิทยาลัยเปิด แห่งแมริแลนด์ มหาวิทยาลัยรัทเจอร์ และมหาวิทยาลัยเท็กซัสที่เมืองฮุสตัน โครงการมหาวิทยาลัย ของชุมชน (Communiversy) ที่มณฑลลอร์เลนจ์ ของแคลิฟอร์เนีย มหาวิทยาลัยปวงชนแห่ง ปากีสถาน (People's University of Pakistan) และมหาวิทยาลัยอิสระแห่งอิหร่าน (The Free University of Iran) (Open University 1969 : 31)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในประเทศ

พัฒนา เกียรติสมบูรณ์ (2516 : ค) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อการใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการศึกษา" ตัวอย่าง ประชากรคือ จำนวนอาจารย์ 57 คน นักศึกษา 412 คน จากคณะนิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

1. ครูผู้สอนทางโทรทัศน์ควรเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการสอน เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่จะสอนและมีบุคลิกภาพดี
2. การใช้โทรทัศน์เพื่อการสอนควรมีอุปกรณ์การสอนอื่น ๆ ประกอบด้วยจะทำให้ นักศึกษาสนใจบทเรียนมากขึ้น ทำให้บทเรียนมีประสิทธิภาพ แต่ข้อเสียคือเกิดความล่าช้าในการสอน ล้นเปลืองเวลาในการเตรียมอุปกรณ์
3. นักศึกษาสนใจการสอนด้วยโทรทัศน์และมีความคิดเห็นว่าการเรียนทางโทรทัศน์ ทำให้นักศึกษาเข้าเรียนพร้อมกันได้จำนวนมาก ๆ มีความเสมอภาคในการเรียน มีความเป็นอิสระ รับผิดชอบตัวเองเพิ่มขึ้น
4. โทรทัศน์ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ ช่วยกระตุ้นให้อาจารย์สนใจค้นคว้าหาความรู้เพิ่มขึ้น

เนาวรัตน์ แลงโชติไกร (2517 : ก) ได้ทำการวิจัยปัญหาการใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการสอนในมหาวิทยาลัยรามคำแหง การวิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษาถึงปัญหาการใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการสอนในมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยศึกษาในแง่ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน การเรียนด้วยโทรทัศน์ของนักศึกษา อาคารสถานที่และประสิทธิภาพของเครื่องรับโทรทัศน์ ดำเนินการวิจัยโดย สํารวจปัญหาต่าง ๆ โดยวิธีการสัมภาษณ์ สังเกตโดยตรง และออกแบบสอบถาม นักศึกษาจำนวน 600 คน อาจารย์ 80 ท่าน ในทุกคณะของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมกล้องโทรทัศน์กับอาจารย์ผู้สอน ทำงานไม่สัมพันธ์กัน จับภาพไม่ทันกับการเขียนกระดานดำ
2. การจัดที่นั่งในห้องเรียนแออัดเกินไป และการถ่ายเทอากาศไม่ดี
3. ระบบเสียงไม่ดี เกิดเสียงก้อง
4. ใช้โทรทัศน์เพื่อถ่ายทอดภาพและเสียงให้นักศึกษาได้เห็นและได้ยินเท่านั้น ไม่มี การจัดทำเป็นบทเรียนทางโทรทัศน์ในสาขาวิชาต่าง ๆ

5. อาจารย์ส่วนใหญ่เขียนตัวเล็กเกินไป และมักย่นบังกระดาน
6. ไม่มีการประเมินผลว่าการเรียนโดยใช้โทรทัศน์ได้ผลดีอย่างไร

ฉัฐวุฒิ คุณาวุฒิ (2519 : ข) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีการศึกษา สำหรับมหาวิทยาลัยเปิด ซึ่งผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านโทรทัศน์การศึกษามีดังนี้คือ

ก. ความคิดเห็นของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาปีที่ 5 และอาชีวศึกษา

1. สื่อการศึกษาที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมหาวิทยาลัยเปิดคือ ตำรา การเรียนทางไปรษณีย์ วิทยุและโทรทัศน์ ร้อยละ 90 และศูนย์การศึกษาร้อยละ 95
2. ช่วงเวลาในการสอนทางโทรทัศน์ที่มีผู้เสนอมากที่สุดคือเวลา 19.00-21.00 น.
3. เห็นควรให้มีการจัดสรรสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยเป็นเอกเทศ ร้อยละ 50

ข. ความเห็นของอาจารย์และผู้บริหารการศึกษา

1. ประชากรร้อยละ 70 ได้รับความรู้จากการอ่าน ฟัง การชมรายการโทรทัศน์พร้อม ๆ กันไป และร้อยละ 12.27 ชอบอ่านหรือท่องจำเพียงอย่างเดียว
2. ประชากรร้อยละ 89.27 ต้องการสอนทางโทรทัศน์ในช่วงเวลา 19.00-20.00 น. ร้อยละ 89.25 ต้องการเรียนเวลา 18.00-19.00 น.

ประเสริฐศักดิ์ ชัดติยะ (2522 : ค) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้โทรทัศน์วงจรเปิดเพื่อการสอน โดยมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยมีดังนี้

1. นักศึกษาร้อยละ 44.57 มีความเห็นว่าการชมรายการโทรทัศน์ที่บ้านนั้นรายการที่ออกอากาศทางช่อง 9 อสมท. อยู่ในเกณฑ์ชัดเจนดี
2. อาจารย์ผู้สอนทางโทรทัศน์ร้อยละ 50.29 ใช้วิธีบรรยายล้วน ๆ
3. นักศึกษาร้อยละ 60.00 ตั้งใจชมรายการโดยเฉพาะและส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์บรรยายเร็วเกินไปและควรเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญมาทำการสอนเป็นครั้งคราวไป รวมทั้งควรใช้สื่อการสอน เช่น ภาพยนตร์ สไลด์ รูปภาพ แผนภูมิ ช่วยในการสอนบ้าง

4. นักศึกษาร้อยละ 50.29 เห็นว่าการสอนแบบบรรยายล้วน ๆ ทำให้เกิดการเบื่อหน่าย

ในปี พ.ศ. 2524 ฝ่ายจัดระบบและวิจัยสื่อการศึกษา สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้ทำการวิจัยทดสอบประสิทธิภาพของสื่อประเภทวิทยุโทรทัศน์ ประกอบชุดวิชาที่เปิดสอนในภาคเรียนที่ 1/2531 ทั้ง 9 ชุดวิชา ได้แก่ ชุดวิชาภาษาอังกฤษ พื้นฐาน (10111) มนุษย์กับอารยธรรม (10121) ไทยศึกษา (10151) ระบบการเรียนการสอน (20001) พื้นฐานการศึกษา (20101) การศึกษากับชีวิตและชุมชน (20203) เทคโนโลยีและสื่อการศึกษา (20301) หลักและระบบบริหารการศึกษา (23301) และ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร (30201) โดยได้ทดสอบประสิทธิภาพในส่วนที่เกี่ยวกับรูปแบบของรายการ เนื้อหาของรายการ ความยาวของรายการ คุณภาพของรายการ คุณภาพของภาพและเสียง ลักษณะของพิธีกรและวิทยากร วันเวลาที่สะดวกจะรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่สามารถรับชมได้ชัดเจนที่สุด ความพร้อมในการมีเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ ตลอดจนความคิดเห็นอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ในด้านรูปแบบของรายการวิทยุโทรทัศน์ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีลักษณะเป็นละครประกอบการบรรยาย เป็นจำนวนถึงร้อยละ 42.73 ส่วนรูปแบบอื่น ๆ ได้แก่ บรรยายทั้งเรื่อง มีวิทยากรหลาย ๆ คน ละครทั้งเรื่องและมีการสรุป มีผู้ตอบเป็นจำนวนใกล้เคียงกันร้อยละ 22.31 และ 20.75 ตามลำดับ สำหรับรูปแบบภาพยนตร์ทั้งเรื่อง มีผู้ตอบเป็นจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 6.67

2. เนื้อหาของรายการ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีลักษณะเป็นการอธิบายสรุปประเด็นที่สำคัญ เป็นจำนวนร้อยละ 48.06 อธิบายส่วนที่ไม่เข้าใจในบางตอนให้เข้าใจยิ่งขึ้น ร้อยละ 37.68 เสริมเนื้อหาจากเอกสารการสอน ร้อยละ 21.52 ย้ำเฉพาะในเนื้อหา ร้อยละ 16.10 และสร้างปัญหาช่วยให้นักศึกษาหาคำตอบร้อยละ 13.84

3. ความยาวของรายการ นักศึกษาร้อยละ 41.59 มีความคิดเห็นว่าการมีความยาว 30 นาที อีกจำนวนร้อยละ 21.58 10.26 และ 8.99 มีความคิดเห็นว่าการมีความยาว 60 นาที 20 นาที และ 40 นาที ตามลำดับ อีกจำนวนเพียงร้อยละ 1.94 มีความคิดเห็นว่าการมีความยาว 15 นาที

4. คุณภาพของรายการ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นรายการวิทยุโทรทัศน์มีคุณภาพดีสรุปประเด็นได้ชัดเจน ร้อยละ 57.94 และ 10.38 ตามลำดับ อีกกลุ่มหนึ่ง มีความคิดเห็นในทางตรงกันข้าม ได้แก่ ร้อยละเอ็ดมากเกินไปจับประเด็นไม่ได้ ร้อยละ 9.18 นำเข็ร้อยละ 7.01 ไม่มีสาระของรายการเท่าที่ควร ร้อยละ 6.73 รายการมีคุณภาพไม่ดีและหนักเกินไป ร้อยละ 4.96 และ 4.19 ตามลำดับ

5. คุณภาพของภาพและเสียง ส่วนใหญ่ระบุว่าคุณภาพของภาพและเสียงชัดเจนเป็นจำนวนร้อยละ 36.22 และ 46.71 ตามลำดับ บางกลุ่มระบุว่าคุณภาพของภาพและเสียงชัดเจนบางเวลา ร้อยละ 28.72 และ 22.83 ตามลำดับ และมีเพียงจำนวนน้อยที่ระบุว่าคุณภาพของภาพและเสียงไม่ชัดเจน ร้อยละ 8.18 และ 6.43 ตามลำดับ

6. ลักษณะของพิธีกรและวิทยากร นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นพิธีกร และวิทยากรจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็ได้ และให้ความเป็นกันเองกับผู้ชมด้วย

7. ความสะดวกในการรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์ นักศึกษาส่วนใหญ่สะดวกที่จะรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์ ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ร้อยละ 42.14 และ 42.78 ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ นักศึกษาสะดวกที่จะรับชมน้อยมาก ส่วนช่วงเวลาที่นักศึกษาสะดวกที่จะชมรายการวิทยุโทรทัศน์ในช่วงเวลา 08.00-09.00 น. มากที่สุด ร้อยละ 43.17 ส่วนช่วงเวลาอื่น ๆ มีนักศึกษาเพียงบางส่วนเท่านั้นที่สะดวกจะรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์

8. ความพร้อมในการมีเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ นักศึกษาจำนวนร้อยละ 67.12 ระบุว่า มีเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ ร้อยละ 32.88 ไม่มี ในจำนวนที่มีเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ ร้อยละ 83.36 เป็นเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์แบบขาวดำ อีกร้อยละ 16.64 มีเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์แบบสี

9. สถานีวิทยุโทรทัศน์ที่นักศึกษาสามารถรับชมได้ชัดเจนที่สุด นักศึกษาทั่วราชอาณาจักรส่วนใหญ่จะรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์ได้ชัดเจนจากสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7

วิทยากร ท่อแก้ว (2525 : ฉ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ชมร้อยละ 84.80 แสดงความสนใจและต้องการมากที่สุดต่อการจัดทำรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา สำหรับประชาชนโดยเฉพาะ
2. ลักษณะเนื้อหาที่ควรใช้ในการจัดทำรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา สำหรับประชาชน โดยเฉพาะ ได้แก่ กฎหมาย วิทยาศาสตร์สุขภาพ การปกครอง วิชาชีพและวิชาการก้าวหน้าด้านต่าง ๆ
3. รูปแบบรายการที่ใช้ในการจัดทำรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา สำหรับประชาชน โดยเฉพาะควรเป็นรูปแบบสารคดี และรูปแบบสารละครที่มีการสรุปประเด็นสำคัญในตอนท้าย
4. รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาควรมีความยาว 30 นาที
5. คุณภาพรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดี
6. วันเวลาที่ผู้ชมสะดวกในการรับชมคือ วันศุกร์ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 19.00-21.00 น.
7. สถานีโทรทัศน์ที่ผู้ชมส่วนใหญ่รับชมได้ชัดเจนมากที่สุดคือ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สี

พร เจริญสุข (2528 : ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอและเทคนิคการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า รายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทุกรูปแบบการนำเสนอที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเคยผลิตนั้นมีคุณภาพปานกลาง การกำหนดรูปแบบการนำเสนอรายการแตกต่างกันตามลักษณะเนื้อหาของหมวดวิชา และวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนของแต่ละรายการ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความจำกัด เวลาและอุปกรณ์ในการผลิตอีกด้วย ทางด้านเทคนิคการผลิตรายการนั้นได้พบว่ามีคุณภาพปานกลางทั้งทางด้านภาพ เสียง การตัดต่อและผลพิเศษทางภาพ

การวิจัยในต่างประเทศ

การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยระบบเปิดในต่างประเทศเท่าที่ผ่านมาได้พบว่าโทรทัศน์มีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ดังที่ อุทุมพร ทองอุไทย และคณะ (2521 : 36) ได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบมหาวิทยาลัยเปิดที่นำจะนำมาสรุปดังนี้ พ.ศ. 2502 สหรัฐอเมริกาได้สรุปผลการวิจัยการดำเนินงานของวิทยาลัย

โทรทัศน์คาโก ตั้งแต่ พ.ศ. 2499-2502 ว่าโปรแกรมอนุปริญญาสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพทางโทรทัศน์วงจรเปิด วิชาที่เปิดสอนทุกวิชาสามารถออกอากาศทางโทรทัศน์โดยไม่ทำให้คุณค่าของวิชาการเสียไป หน่วยกิตที่นักศึกษาสะสมได้จากการสอนในวิทยาลัยทางโทรทัศน์ เป็นที่ยอมรับของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานทั่วไป สัมฤทธิ์ผลการเรียนของนักศึกษาที่บ้านสูงกว่านักศึกษาที่เรียนในชั้นภาคกลางวันอย่างมีนัยสำคัญ สัมฤทธิ์ผลของนักศึกษาที่บ้าน เท่ากันหรือดีกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มาเรียนภาคค่ำในวิทยาลัย เมื่อเปรียบเทียบการเรียนของนักเรียนของนักศึกษาที่บ้านกับนักศึกษาที่เรียนทางโทรทัศน์ในชั้นเรียนในรายการเดียวกันนักศึกษาที่บ้านมีสัมฤทธิ์ผลสูงกว่านักศึกษาที่เรียนจากโทรทัศน์ในชั้นเรียน

นอกจากนี้รายการโทรทัศน์ได้ถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนระดับต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ

กุสตาฟส์สัน (Gustavsson 1957 : 57-62) ได้ทดลองใช้โทรทัศน์สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาในประเทศสวีเดน ผลการศึกษาทดลองนี้ปรากฏว่า โทรทัศน์เป็นนิมิตรใหม่ที่จะใช้เป็นสื่อได้เป็นอย่างดี นักเรียนสนใจและประหยัดเวลาในการสอนเพิ่มเปอร์เซ็นต์การรับรู้แก่นักเรียนถึง 25-30 เปอร์เซ็นต์ สามารถแสดงเทคนิคต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนและประสิทธิภาพของครูเพิ่มขึ้น

ชาร์ล โอนีธ (Charles O. Neidth 1967 : 469) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทปโทรทัศน์ทำการสอนทักษะการเรียนให้นักเรียนระดับมหาวิทยาลัย สรุปผลว่าการสอนโดยใช้เทปโทรทัศน์มีความเหมาะสมและได้รับความสนใจมากและช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เวลาที่ใช้เสนอรายการก็ไม่มีผลต่อการเรียนการสอนถ้ารายการที่เสนอมีคุณค่า

เอลรอด (Elrod 1972 : 5823-A) ได้ทดลองใช้เทปโทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการสอนลักษณะกฎเกณฑ์ในการขับร้องที่มหาวิทยาลัยจอร์เจีย สรุปได้ว่าการใช้เทปโทรทัศน์สามารถสอนดนตรีได้ทุกเรื่องสำหรับการวิเคราะห์และการสังเกตและสำหรับฝึกครูดนตรี

สรุปแล้วสื่อการศึกษาที่จะช่วยให้นิสิตนักศึกษาและประชาชนโดยทั่วไปมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิตนั้น ก็ได้แก่ สื่อมวลชนต่าง ๆ และในบรรดาสื่อมวลชนที่มีบทบาทสำคัญมากในการให้การศึกษาแก่บุคคลทั่วไปคือ หนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ โทรทัศน์นั้นอยู่ในฐานะที่ดีมากที่สุดที่จะให้การศึกษาแก่คนที่ยอยู่นอกระบบโรงเรียน เพราะโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลมาก เข้าถึงมวลชนทุกชั้นทุกวัย ไม่ว่าจะเด็ก ผู้ใหญ่ นอกจากจะให้ความบันเทิงและให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการศึกษาให้เราได้รับข่าวสารแล้วยังเป็นการส่งเสริมความสามัคคีอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างประชาชนทั่วไปอีกด้วย